

FÖRBEREDELSE

7 Planeringsarbetet för ett gårdsgårdsbygge är inte så komplicerat om du väljer att få allt levererat i full materialsats från rikstäckande leverantörer. Lokala skogsägare som vid gallring vill avyttra t ex smågran håller nog inte materiallager. Har du egna skogskontakter går det kanske att i arbetsbyte själv ta ut gårdsgårdsmaterialet. Har du tomtgräns till grannar är det bäst att informera om ditt bygge före starten. I stadsplanerad miljö är det också regel att kolla med kommunens byggnadsnämnd. Staka ut gårdsgårdens bygglinje för att få totallängd och eventuella grindar eller öppningar. Kolla att inga stora stenar måste flyttas eller träd tas ner före byggstart. Verktyg som behövs är: måttband, bågsåg, spett, yxa, och kniv samt en flyttbar grill för bindslanor som ska kokas mjuka samt stolpspetsar som ska ytbrännas.

+ Ca 4-5 löpmeter gårdsgård per timme klarar man ensam efter lite övning. Det blir 25-30 meter färdig gårdsgård på en arbetsdag om allt går bra.

100 Ca 400-500 kr per löpmeter inkl. allt material kan det kosta att få gårdsgården byggd av en kunnig hantverkare. Enbart materialkostnad ca 200 kr per löpmeter.

+ Bygg i tomtgränsen tillsammans med grannen, dubbel glädje till halv kostnad.

Naturmaterial i genuin gårdsgård

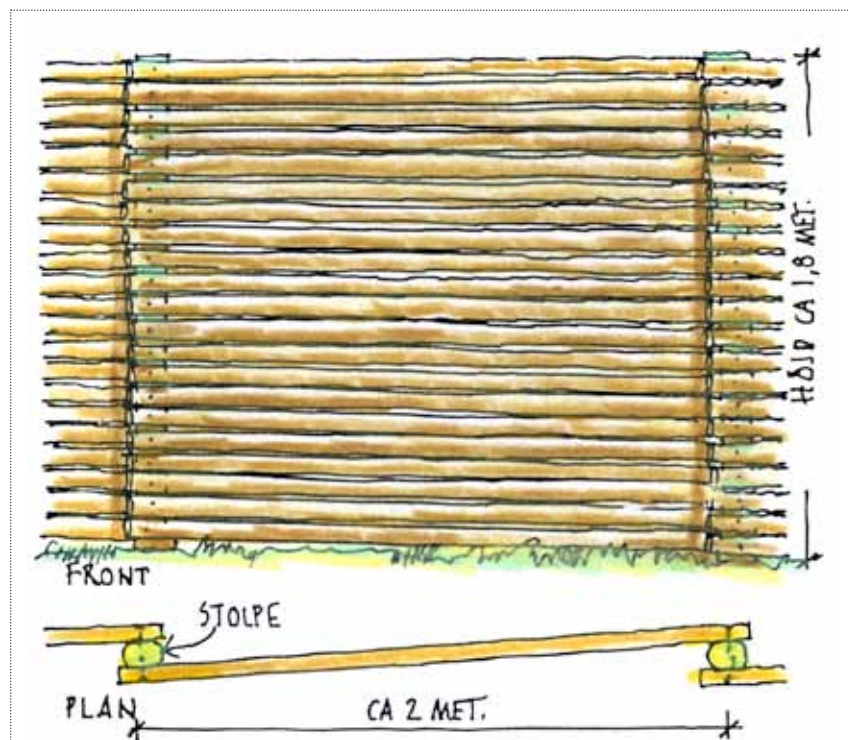
staket En gårdsgård, gärdesgård eller bandfast tun (gotländska), är en traditionell hägnad som ofta syns runt hus eller en beteshage.

Utseendet skiljer sig mellan olika landsändar – det gör även materialet. I söder är enestörar vanliga och i norra Sverige används granslanor. Den som bygger en gårdsgård på traditionellt vis använder enbart naturmaterial. Ståltråden har i perioder använts i stället för vidjor – men i dag, när gårdsgården åter är på frammarsch är det den traditionella hantverksformen som används. Och då är ståltråd bannlyst.

Gårdsgården är uppbyggd av parvis ställda lodrätta störrar med ca 0,8-1 meters avstånd. De hålls ihop med en bindning av vidjeband från ene. De låser och bär upp de snedliggande slanorna som har överkanten på ca 1 meters höjd. Den andra änden vilar mot mark.

Av Leif Qvist

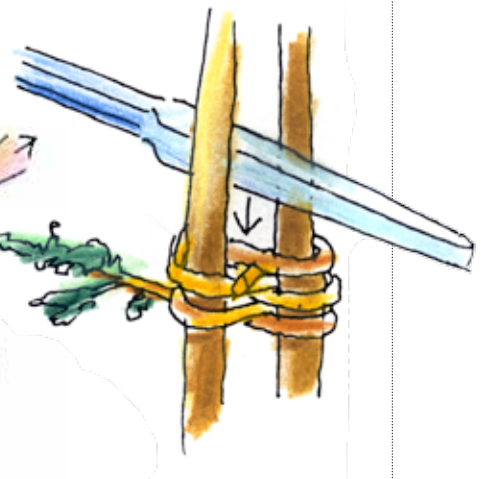
Raftehegn har sitt ursprung i Danmark. Det är ett vanligt förekommande insynsskydd i tätbebyggda danska villaområden. Höjden är minst 1,8 m – precis över ögonhöjd så villans trädgård är insynsskyddad från trottoaren. Materialet är obarkade granslanor, samma som i våra gårdsgårdar. De vågrätt liggande granslanorna spikas eller skruvas fast omlott i stolparna som förankras i mark med betongplint eller spetsade jordankare av järn.

▲ 1. Stolpspetsarna bränns i spetsade änden för att stå emot jordfukten bättre. Alternativ behandling kan vara tjära eller linolja. Stolphålen görs ca 30 cm djupa med spett. De ska vara parvis med ca 5–10 cm mellanrum och avstånd ca 0,8–1 meter. Stolparna av granslanor eller ene stöts ner i hålen.

▲ 2. Slanorna läggs i mellan stolpparen. Första slanan läggs i för att ge önskad höjd ca 1 meter. Den binds fast med knivkliven enevidja som kokas mjuk över glödbädd i kolgrillen. Stänk på vatten på vidjan så den inte fattar eld.

▲ 3. Den mjuka vidjan träs runt stolparna och dras åt för att fixera slanan. Använd spettet eller en kortare träkäpp för att bända runt vidjan. Dra åt och packa vidjeknuten med spettet. Slanan bör ha tre–fyra bindningar innan andra änden vilar mot mark.

▲ 4. Här ses ett gårdsgårdsbygge med klyvsågade vankantsbräder (barkkant). Observera de fastbundna sidostöden åt olika sidor på vartannat stolppar. Det ger extra stabilitet åt bygget. Den hembyggda "värmeugn" för stolpspetsar och vidjorna är ett tomt oljefat som den sydgötländska gårdsgårdsbyggaren Storhans i Hemse använder. Notera också att bindningen har grönskan kvar i toppänden.